

Poziția 2Celsius privind implementarea Regulamentului (UE) 2024/573 privind gazele fluorurate în România

Gazele fluorurate (gaze F) – în special hidrofluorocarburi (HFC) – sunt „acceleratori” ai schimbărilor climatice, iar pierderile din echipamente de refrigerare, aer condiționat, pompe de căldură, instalații electrice cu SF6 etc. sunt emisii care influențează direct acest proces. Noul Regulament (UE) 2024/573 privind gazele fluorurate, aplicabil din martie 2024, accelerează eliminarea treptată a HFC până la „zero” în 2050, întărește interdicțiile pe produse și echipamente și introduce măsuri de control și conformare mult mai robuste.

Pentru România, implementarea nu este doar o obligație europeană, ci o temă de interes public – protecția climei, reducerea poluării cu PFAS asociate multor substituenți fluorurați (HFO/blenduri), siguranța consumatorilor (produse contaminate, service neconform), modernizarea tehnică a sectorului energetic și, foarte concret, reducerea unei economii subterane care subminează tranziția.

Pentru implementarea regulamentului precedent, adoptat în 2014, România a creat un cadru instituțional (MMAP – coordonare; Autoritatea Vamală Română – control vamal; Garda Națională de Mediu – control pe piață; Poliția/MAI – investigare infracțiuni) și a introdus sancțiuni crescute pentru încălcări, inclusiv infracțiuni pentru importul ilegal de gaze fluorurate. În același timp, Autoritatea Vamală Română a făcut pași concreți pentru controlul la frontieră. Ordinul nr. 1183/2024 (modificat prin 1652/2024) abilitază birouri vamale pentru formalități cu produse/echipamente ce conțin gaze fluorurate, iar comunicarea publică indică un cadru operațional extins (35 birouri) și intenția de a utiliza dispozitive de analiză și instruirea personalului. În sectorul energetic, Transelectrica descrie investiții care includ „tehnologia non-SF6” la aparataj primar, cu gaze cu emisii mult reduse, alături de alte măsuri de eficiență și economie circulară.

Cu toate acestea, există decalaje legislative și de aliniere odată cu introducerea regulamentului revizuit, România rămâne în continuare expusă la comerțul ilegal și are capacitate insuficientă pentru tranziție, întârziind adoptarea refrigeranților naturali.

Prin urmare, ne asumăm o poziție ambițioasă, dar implementabilă prin măsuri administrative și legislative realiste.

1) Aliniere legislativă și guvernanta clară

Actualizarea rapidă a cadrului național (inclusiv Legea 120/2024 și actele subsecvente) astfel încât să reflecte integral Regulamentul (UE) 2024/573 și actele de punere în aplicare (certificări, portal, raportare etc.).

Grup interinstituțional permanent (MMAP–AVR–GNM–IGPR/DIICOT/Parchete–ANPC–ISCIR/ISU, după competențe) cu mandat explicit – plan anual de controale, proceduri comune, schimb de date, raport public anual.

2) Zero toleranță pentru comerțul ilegal cu HFC

România trebuie să mute accentul de la reacție la prevenție și descurajare prin:

Controale vamale concentrate și specializate pentru menținerea și finanțarea modelului de birouri vamale abilitate, cu dotare standard, precum analizoare de gaz, proceduri de prelevare/lanț de custodie.

- **Conectarea „ghișeului unic” național la portalul de gaze F** pentru verificarea cotelor în timp real la import, o condiție-cheie ca vama să nu lucreze orbește.
- **Infrațiune prioritară de mediu + anchetă financiară** pentru a aborda legătura clară între HFC neconforme și evaziune fiscală. România trebuie să trateze cazurile ca pe criminalitate economică și de mediu, cu investigații financiare în paralel pentru confiscarea profiturilor și pedepse disuasive.
- **Sanțiuni disuasive, aplicate consecvent**, atfel încât Regulamentul să întărească logica sancțiunilor (eficiente, proporționale, disuasive) și să indice inclusiv praguri maxime la nivel UE (de ex. cel puțin 5× valoarea de piață, 8× la repetare). România trebuie să se asigure că regimul național atinge efectul real de descurajare.
- **Controale stricte** pe interdicția recipientelor de unică folosință, verificarea documentelor de conformitate și a schemelor de „take-back” pentru cilindrii reîncărcabili. În caz de neconformitate – confiscare și distrugere, măsuri prevăzute și întărite în noul cadru.

Controale ale platformelor online și eliminarea ofertelor suspecte. Cerem explicit un rol proactiv al platformelor online, precum OLX sau Facebook Marketplace. Noul cadru european prevede verificări inclusiv pentru mediul online.

3) Tranziție accelerată către refrigeranți naturali și soluții fără gaze F, în special în „boom-ul” de AC și pompe de căldură

România trebuie să se pregătească din timp pentru interdicțiile pe echipamente, ca tranziția să fie ordonată și predictibilă. Pentru sectorul „split” (AC/HP), Regulamentul introduce repere clare. De exemplu, de la 1 ianuarie 2025 pentru anumite sisteme single-split (în funcție de încărcare și GWP), apoi praguri succesive 2027, 2029 și o trecere generală la interdicții până în 2035 pentru sisteme split ≤12 kW (cu excepții strict legate de siguranță).

2Celsius recomandă:

- Subvenții pentru tehnologii fără gaze fluorurate (ex. modelul Germaniei pentru pompe de căldură) și eliminarea treptată a subvențiilor care încă împing tehnologii cu gaze F. România trebuie să aplice acest principiu în toate schemele publice relevante din energie, renovare și climatizare în clădiri publice.
- Introducerea de politici de achiziții publice care **interzic** utilizarea gazelor fluorurate acolo unde există alternative fezabile (refrigerare comercială, clădiri publice, lanț frigorific).
- **Evitarea substituenților „fluorurați noi” (HFO/blenduri) acolo unde se poate.** Alternativele non-fluorurate evită problema PFAS și pot avea performanțe energetice bune; riscurile se gestionează prin standarde și training. România ar trebui să adopte o abordare care pune accentul pe refrigeranți naturali mai întâi în ghiduri, finanțări și comunicare publică.

4) Training și certificare pentru o tranziție accelerată

2Celsius susține introducerea unui **program național de competențe** pe refrigeranți naturali pentru frigotehniști, instalatori de AC și pompe de căldură, proiectanți și inspectori cu:

- **Module obligatorii în schemele de certificare** (R290/CO₂/NH₃: proiectare, montaj, service, recuperare, siguranță, gestionarea scurgerilor). Programele trebuie să includă formare și certificare extinsă, inclusiv pentru alternative.
- **Centre regionale de practică** cu finanțare publică/UE și cofinanțare industrială.
- **Actualizarea standardelor și a aplicării lor** pentru adoptarea rapidă a standardelor de produs care permit extinderea tehnologiilor pe refrigeranți naturali în condiții de siguranță.

5) Managementul refrigeranților pe tot ciclul de viață

România are nevoie de o infrastructură reală pentru recuperare/regenerare cu:

- **Sisteme extinse de responsabilitate a producătorilor (EPR)** pentru finanțarea recuperării/reciclării/regenerării/distrugerii gazelor fluorurate din deșeuri electrice și electronice înainte de termenul-țintă din 2028.
- **Capacitate și trasabilitate** cu registre operaționale, verificări la operatori, trasabilitatea loturilor regenerate, controale pe echipamente la dezafectare.

6) Accelerarea modernizării fără SF6

Hexafluorura de sulf (SF6) este cel mai puternic gaz cu efect de seră utilizat pe scară largă în instalații electrice. Noul cadru introduce interdicții progresive pentru punerea în funcțiune a instalațiilor de comutație care folosesc gaze fluorurate: **medie tensiune** (de la 2026 pentru ≤24 kV; 2030 pentru 24–52 kV) și **înalță tensiune** (2028 pentru 52–145 kV; 2032 pentru >145 kV), plus interdicția utilizării SF6 virgin la întreținere din 2035.

În cazul SF6, 2Celsius recomandă:

- **Accelerarea tranziției în investiții publice și reglementate** prin prioritizarea echipamentelor non-SF6 în rețehnologizări și extinderi, cu planificare transparentă și criterii tehnice compatibile cu alternativele.
- **Aplicarea fermă a cerințelor extinse** privind scurgerile, etichetarea și limitarea emisiilor pentru SF6.

2Celsius consideră că România poate transforma implementarea Regulamentului (UE) 2024/573 dintr-un exercițiu birocratic într-o poveste de succes climatic cu piețe curate, profesioniști pregătiți, investiții publice coerente și crime de mediu tratate ca atare. Românii trebuie să creeze un sistem care este transparent, predictibil și neiertător cu încălcările.